

OBRтни VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„OBRтни VESTNIK“
izhaja mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu ter
stane celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna šte. Din 2.—

Oficijelno glasilo »Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani« in »Splošne zveze
obrnih zadrug v Mariboru« ter slovenskih obrtnih društev v Sloveniji

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vračajo. Ponatiski dovoljeni le z
navedbo vira.

Štev. pri poštni hranilnici
podružnici v Ljubljani 10.860

XI. letnik.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1928.

Št. 22.

Zopet nove davščine!

V prvi polovici tekočega meseca sta oba oblastna odbora predložila oblastnim skupščinama proračune za leto 1929. Proračun ljubljanske oblasti določa 74.000.000 Din, mariborske oblasti pa 62.000.000 Din izdatkov. Proračun ljubljanske oblasti za leto 1928. je znašal 55.941.575 Din in je torej zvišan za 20.000.000 Din.

Kje vzeti kritje? Naložiti bo treba zopet nove takse, trošarine in doklade.

S strahom pričakuje naše obrtništvo obdavčitve po novem davčnem zakonu, ki mu ne bo prinesel omiljenja, marveč nova bremena, novo krivico namesto izenačenja.

Oblastne samouprave so koristne ustanove in vsi smo pričakovali od njih večjega razumevanja za naš gospodarski položaj, kakor pa ga moremo pričakovati iz prestolice, ki presoja naše gospodarstvo po lepih belih hišah, gozdovih itd. Oblastne samouprave v današnji težki krizi ne bi smele pomenjati nove obremenitve naših gospodarjev.

Posebno značilne so v letošnjih oblastnih proračunih oblastne doklade na dohodek od podjetij, obratov in poklicev prve in druge stopnje (točka 1 a in 2 a) ter oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od nesamostojnega dela in poklicev. Davek na dohodek od podjetij, obratov in poklicev ter na dohodek od nesamostojnega dela in poklicev nadomeščata dejansko z novim davčnim zakonom odpravljeno dohodnino. Na dohodnino pa se nikdar niso pobirale kakršnekoli avtonomne doklade.

Že v davčnem zakonu samem je obrtništvo uvrščeno v previsoke skupine; saj spada obrtnik, ki dela s stroji, v skupine, v katera so uvrščena podjetja in poklici, katerih gospodarski položaj je mnogo ugodnejši od obrtnikovega. Popolnoma napačno je naziranje, da spada obrtnik, ki dela z enim ali več stroji, že med velika podjetja. Časi silijo obrtnika, da svoje obratovanje racionalizira, zato pa uporaba strojev ne more služiti vedno kot podlaga za presojo obrata.

Obrtni davek (davek na dohodek od podjetij, obratov in poklicev) bo torej jako občutno prizadel malega obrtnika in k tej, že itak previsoki obdavčitvi, pa se bo pridružila še oblastna doklada. Tak način obdavčenja je gotovo krivičen in kaže, da oblastne samouprave premalo računajo s popolno izčrpanostjo gospodarskih krogov.

Oblastne samouprave so prevzele od centralne uprave mnogo agend in so v veliki meri razbremenile centralno upravo. Vidimo pa, da centralna uprava tega prenosa ne vpoštevata, ker ni znižala državnih davkov v korist oblastnim upravam. Resno se torej bojimo, da bo to neurejeno stanje vodilo do še hujše krize in popolnega izčrpanja davkoplačevalcev. Računati moramo s tem, da bodo potrebe oblastnih samouprav z vsakim letom naraščale ter da se bodo s tem zvišavali proračuni in z njimi seveda tudi bremena. Gospodarski krogi so oni, ki nosijo največji del bremen, katera bodo pa skušali prevaliti na konzumenta — in to preobdavčenje povzroča draginjo.

Oblastne samouprave morajo torej računati s tem, da bo preobdavčitev naroda povlekla za seboj nedogledne posledice. Obrtni bodo morale svojo finančno politiko v drugo smer in iskati denarna sredstva drugod. Če se samouprave zavedajo, da je njih prva dolžnost, ščititi interese slovenskega naroda in pospeševati njegovo gospodarstvo, bodo z vsemi sredstvi skušale razbremeniti slovenskega gospodarja.

Z obrtniškega stališča odločno ugovarjamo naganju novih davščin in apeliramo na merodajne činitelje, da uvidijo, da v današnjih razmerah pomenja vsaka nova doklada, trošarina ali taksa korak k obubožanju naroda.

Dvajsetletnica Kreditnega društva Mestne hranilnice v Ljubljani.

Dne 17. novembra t. l. praznuje Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske dvajsetletnico svojega obstoja. Ob tej priliki je izdalo društvo spominsko brošuro, v kateri opisuje zgodovino tega, lahko rečemo, obrtniškega denarnega zavoda.

Že leta 1857. je Čeh Jan Horak ustanovil v Ljubljani »Obrtno pomožno društvo«, ki naj bi bilo v prid obrtniškem stanu vobče, osobito pa v prosep slovenskemu obrtništvu. Ta organizacija pa žal ni dosegla uspehov.

Septembrski dogodki leta 1908. so vzdramili šele vse sloje narodno čutečega prebivalstva in tudi slovenske obrtnike. Kranjska hranilnica, ki je bila popolnoma v nemških rokah, je hotela z odpovedjo kreditov slovenskemu trgovcu in obrtniku izpodmakniti njegovo gospodarsko in finančno podlago. S tem korakom pa je dala povod za ustanovitev Kreditnega društva v okviru Mestne hranilnice ljubljanske.

Kreditno društvo je bilo ustanovljeno torej kot obrambna organizacija proti nevarnosti, ki je pretila slovenskemu trgovcu in obrtniku od strani Nemcev.

V občinski seji dne 17. novembra 1908. je bil napravljen sklep o ustanovitvi Kreditnega društva, radi počasnega poslovanja deželne vlade pa je prišlo do ustanovitve šele v začetku aprila leta 1909.

Društveni ustanovni občni zbor se je vršil dne 26. avgusta 1909. pod predsedstvom g. Viktora Rohrmanna. V prvi odbor so bili izvoljeni: Ivan Bonač, Oroslov Dolenc, Engelbert Franchetti, Fran Krapeš, K. A. Kregar, Alojzij Kunc, Alojzij Lenček, Adolf Petrin, Ferdo Primožič, Viktor Rohrmann, Ivan Soklič in Fran Ks. Starč. Za člane prve računske-pregledovalne komisije pa so bili izvoljeni: Anton Leutgeb, Miroslav Malovrh in Josip Poklukar. V prvi seji društvenega upravnega odbora je bil izvoljen za predsednika društva g. Viktor Rohrmann, za podpredsednika pa gosp. Engelbert Franchetti.

Prva leta društvenega obstoja njegovo delovanje ni zavzelo večjega razvaha, vendar pa je že let 1911. narasla vsota zaprosenih kreditov na 1.395.000 kron.

Leta 1919. je znašala vsota zaprosenih kreditov že 2 milijona kron, naslednje leto že 15 milijonov, leta 1921. pa celo 50.832.000 kron.

Sliko o lepem poslovanju društva nam daje poslovni pregled za leto 1927. Članov je štelo društvo 348. Poslovnega prometa je imelo 19.942.847 Din, izrabljenega kredita ob koncu leta 7.117.820 dinarjev, založba Mestne hranilnice je znašala 5.444.500 Din, varnostni zaklad 850.116 Din, rezervni zaklad 588.563 dinarjev, obrestni pribitek 128.944 Din, davki in upravni stroški 46.663 Din, čisti dobiček 81.490 Din.

Med najagilnejšimi, ki so delovali in delujejo doslej v društvu, najdemo tudi mnogo mož, ki so svoje moči posvečali tudi obrtnemu združništvu in obrtni organizaciji. Med njimi najdemo Engelberta Franchettija, Rudolfa Geyerja, + Ivana Jako-

piča, Frana Krapeša, Avgusta Martinčiča, Ferda Primožiča, Josipa Rebeka, + Franca K. Starčeta, Stefana Špeletiča, Ivana Breskvarja, Karola Vidmarja, Frana Kavčiča, Lovra Pičmana, Stefana Rožiča, Miroslava Urbasa.

Sedanjo upravo Kreditnega društva pa tvorijo: vladni komisar Janko Kremenšek; odposlanci upravnega odbora Mestne hranilnice ljubljanske: dr. Vinko Gregorič, Ivan Dachs, dr. Milan Lemež, Peter Šterk, Josip Turk in Miroslav Urbas; pooblaščenec Mestne hranilnice je dr. Valentin Rožič, predsednik Kreditnega društva Engelbert Franchetti, podpredsednik Peter Stepič; odborniki: Danijel Battelino, Rudolf Geyer, Fran Krapeš, Josip Maček, Anton Pauli, Simon Praprotnik, Josip Rebek, Matija Spreitzer, Fran Škafar, Stefan Špeletič; namestnika: Ivan Breskvar, Karol Vidmar. — Računsko-pregledovalna komisija: Fran Bergant, Anton Kovačič in Lovro Pičman. Namestnik: Stefan Rožič. — Pravni konzulent: dr. Fran Novak.

Društvu, ki si je steklo tekom svojega obstoja toliko zaslug za ljubljansko, pa tudi podeželsko obrtništvo tudi mi k lepemu jubileju najiskrenejše čestitamo in kličemo: Vivat, crescat, floreat!

Ukinitev nedeljskega pouka na obrtno-nadaljevalnih šolah.

Učiteljstvo ljubljanskih obrtno-nadaljevalnih šol in delavske organizacije so pričeli v letošnjem letu borbo proti nedeljskemu pouku na obrtno-nadaljevalnih šolah. Kakor smo poročali, sta dve obrtno-nadaljevalni šoli brez zaslišanja prizadetih zadrug in brez sklepa šolskega odbora ukiniteli nedeljski pouk in uvedli dvakratni tedenski pouk. Pred kratkem pa se je vršila seja šolskega odbora v Ljubljani, ki je s pomočjo učiteljskih glasov in tudi s pomočjo obrtniških glasov sklenila, da se uvede na vseh ljubljanskih obrtno-nadaljevalnih šolah dvakratni tedenski pouk. Najbolj značilno je, da sta glasovala za ukinitev nedeljskega pouka zopet baš ona dva »prvobojevnika za obrtniške interese«, ki sta se borila tudi za osemurni delavnik, — gg. Ivan Ogrin in Jernej Ložar. Medtem ko je zbornica, kolikor nam je znano, zavzela stališče za nedeljski pouk, je njen podpredsednik in načelnik zborničnega obrtnega odseka glasoval v šolskem odboru za ukinitve nedeljskega pouka. Mi dobro razumemo, da sta gg. Ogrin in Ložar glasovala tako iz strankarsko-političnih razlogov ter da sta iz teh razlogov zopet zatajila obrtništvo. Radovedni smo, kaj poreče k tej svojeglavosti njenega funkcionarja zbornica TOI!

Vprašanje nedeljskega pouka se je v javnosti že mnogo obravnavalo in navajali so se razlogi, ki nikakor ne morejo prihajati v poštev. Ukinitev nedeljskega pouka se zagovarja zlasti iz stališča telesne in duševne vzgoje obrtnega naraščaja. Vajene naj ima nedeljo prosto, da more gojiti šport, telovadbo, turistiko, nogomet, kolesarjenje itd., — prosto mora imeti nedeljo, da more posejati predavanja in prireditve. Mi tej vzgoji, v kolikor je res zdravju in duši mladega človeka primerna, nikakor ne nasprotujemo, saj je v interesu obrta, da ima zdrav in tudi splošno naobražen naraščaj. — Vendar pa smo mnenja, da nedeljski pouk v obrtno-nadaljevalnih šolah te vzgoje v nobenem oziru ne ovira. Najprikladnejši čas za kakršnekoli vrste sport je poletni čas — in takrat obrtno-nadaljevalne šole ni.

Delavske organizacije se zavzemajo za ukinitve nedeljskega pouka. Dnevno imamo priliko opazo-

vati, da se mladina vedno bolj zavaja v strankarsko politiko in da se jo vabi v politično opredeljene organizacije. Ali smatrajo vzgojitelji, ki se zavzemajo za ukinitve nedeljskega pouka, da udejstvovanje mladine v takih organizacijah blazi duh mladeniča? Baš obratno! V takih organizacijah se vcepi mlademu bitju sovraštvo do soprota, umetno se zaseje mržnja, ki vzklije do političnih strasti, ki rode le slabe sadove na posameznika, državo in narod.

Obrtno-nadaljevalno šolo pa tudi ne moremo gledati s stališča osnovnega šolstva. Nadaljevalna šola mora nuditi vajencu teoretično-strokovno nabrazbo. Premalo se zavedamo, da učna doba z šolo pripravlja pot naraščanju v življenje ter da mu morata dati delavnica in šola ljubezen do svoje stroke. Kakšen ugled naj uživa mojster, če ščuvajo organizacije vajenca proti mojstru in če ga odtuji od mojstra tudi šola? Iz vzgojnega stališča je to velika pogreška, ki jo je napravilo učitelstvo s svojo borbo proti nedeljskemu pouku.

Tudi obrtništvo ni tako slepo, da bi verovalo učitelstvu, da govori le iz vzgojnega stališča vajenca. Kdaj ste videli učitelja, da bi ob svojem prostem času, zgolj iz ljubezni do obrtnega naraščanja, zbiral vajence in jim predaval itd.? Zakaj pušča učitelstvo vajence same ob lepem poletnem času? Zakaj ne napravlja z njimi izletov, ekskurzij, jih ne vodi v muzej, razstave itd.? E, baš to je ono, da ne gre v tej borbi za vajenca, marveč v veliki meri za učitelja samega, ki hoče imeti nedeljo prosto!

Predbaciva se nam reakcionarstvo. Mi take očitke odklanjamo, ker se zavedamo, kaj je vajencu potrebno in ker iz žalostnih skušenj vidimo, da taka moderna vzgoja, kakor si jo je zamislilo učitelstvo in razne organizacije, vajencu škoduje.

Večkrat smo tudi že poudarjali, da šola ne ustreza svojemu namenu. Učitelstvo se tega očitka krčevito brani, češ, da je odgovorno za uspehe v šoli merodajni oblasti. Mi pa smo mnenja, da more obrtno-nadaljevalna šola dosegati prave uspehe le tedaj, kadar bosta mojster in šola eno. S svojo borbo proti nedeljskemu pouku je učitelstvo dovolj jasno pokazalo, da sodelovanja z mojstri noče.

Obrtniške organizacije so na šoli zainteresirane in čuden nastop učitelstva bo imel za šolo dalekosežne posledice.

Organizacije same bodo morale prijeti reorganizacijo šolstva v svoje roke — in tedaj bo lahko tudi učitelstvo brez te nepotrebne borbe, ob nedeljah prosto.

Poslovalnica Zanatske banke v Ljubljani.

Upravni odbor Zanatske banke v Beogradu je v svoji seji dne 28. septembra t. l. sklenil ustanoviti v Ljubljani poslovalnico, ki naj bi pričela s svojim delovanjem 1. januarja prihodnjega leta. S tem sklepom je pokazala banka, da hoče sodelovati tudi s Slovenijo in mučna borba za poslovalnico se bliža s tem svojemu koncu.

Poslovalnica bo nameščena začasno v poslovnih prostorih Obrtne banke v Ljubljani, s katero je sklenila Zanatska banka glede administracije že poseben dogovor. Poslovalnico bo popolnoma ločeno od Obrtne banke vodil lanske leto od delničarjev izvoljeni poslovni odbor.

Slovensko obrtništvo je dobilo torej svoj denarni zavod, v katerem bo samo gospodar. Poslovalnica bo podeljevala kredite, sprejemala hranilne vloge in izvrševala tudi vse ostale bančne posle.

Podrobnejše o tem bomo še poročali, ko prevzame poslovni odbor svoje agende.

* * *

V seji upravnega odbora Zanatske banke v Beogradu je generalni direktor banke g. Milan Dragić podal izčrpno poročilo o delovanju banke. Navedli bomo nekaj najvažnejših podatkov iz tega poročila:

V Sloveniji in Dalmaciji ni vplačalo šestega obroka na delnice 92 delničarjev z 1640 delnicami. (Pri tem opozarjamo slovenske delničarje na redno vplačevanje obrokov.) Do 30. septembra t. l. so vplačali delničarji na račun osnovnega kapitala 23,185.959 Din 80 p, država pa 12,000.000 dinarjev. Država je zaostala s svojim vplačilom za minulo in tekoče leto v znesku 3,000.000 Din.

Od ustanovitve banke pa do 30. septembra t. l. je prosilo pri banki za kredite 8591 oseb za vsoto 134,755.275 Din, v področju glavne podružnice v

Zagrebu pa 1694 oseb za 23,421.120 Din. Od teh je odobrila banka kredit 7556 osebam v višini 74,867.075 Din, glavna podružnica v Zagrebu pa 1503 osebam v znesku 17,016.220 Din. Slovenija je izčrpala kredita za 311.000 Din.

Po ključu o vplačanem kapitalu in reeskontnem kreditu in odobrenih kreditov vidimo, da šteje Slovenija 8544 delničarjev, ki so vplačali 955.687 Din 80 p. Od 12.000.000 Din, ki jih mora vplačati država, odpade na Slovenija 490.909 Din, iz reeskontnega kredita pa 613.636 Din. Dotacija Sloveniji znaša torej 2,060.232 Din 80 p, to je 4:20 %.

Vlog na hranilne knjižice in tekoče račune je imela banka 30. septembra za 8,172.242 Din 60 p, glavna podružnica v Zagrebu pa za 3,542.038 dinarjev 18 par, skupaj za 11,714.280 Din 78 par.

Banka jako lepo napreduje in vsi želimo, da bi tudi Slovenija, zlasti sedaj, ko bo dobila poslovno, pokazala za ta obrtniški denarni zavod popolno razumevanje. Tudi naše organizacije, zadruge in obrtna društva bodo morala storiti svojo dolžnost!

Iz organizacij.

Zadruga ključavničarjev v Ljubljani obvešča interesente, da se bo vršila v nedeljo dne 25. novembra t. l. teoretična, v nedeljo 2. decembra pa praktična vajenska preizkušnja. Prošnje za prepuščitev k preizkušnji je vlagati na zadrugnega načelnika do 23. novembra t. l. O podrobnostih bodo obveščeni člani z okrožnico.

Delovanje obrtnega društva v Radovljici. Kamorkoli se ozremo na organizacije obrtnikov, povsod vidimo, da je naše obrtništvo še v veliki meri nezavedno; redko najdemo obrtnika v podeželskih oddaljenih vaseh, da bi se malo ozrl okoli in poizvedoval po obrtniških organizacijah, se jim sam od sebe pridružil in pomagal h končni zmagi obrtništva in njega uveljavljanju v javnih zastopih. Večina obrtništva je mnenja, da mora priti vse to samo po sebi, in niti ne pomisli, da je treba vse naše pravice od vladajoče kaste izgovoriti, ker nam vladodržci ne dajo, razen davkov in vseh mogočih doklad, ničesar sami, kar bi nam bilo v pomoč za naš obstanek in boljšo bodočnost. Ker naše društvo to uvideva, hoče temu nedostatku pomagati na ta način, da prireja odbor po vseh vaseh svojega okoliša, kjer je večje število obrtnikov, krajevne sestanke, kamor se povabijo vsi v bližini stanujoči obrtniki. Takih sestankov je imelo društvo že več, tako v Begunjah, Dobravi, ter je tako pridobilo že precejšen prirastek obrtnikov v društvo. Dne 4. t. m. je priredilo zopet tak sestanek v Kropi v gostilni tov. Šolarja, kjer se je zbralo primerno število tamošnjih obrtnikov, seveda večina je manjkala iz teh ali onih razlogov. Eni se brigajo za naše organizacije kakor za lanski sneg, drugi se bojijo, nekateri pa uživajo milost od zgoraj. Navzočim sta društveni predsednik tov. L. Patik in podpredsednik tov. Ambrožič razložila namen in pomen društva v borbi za naše pravice. Povedalo se jim je, kaj je že vse društvo ukrenilo zaboljšanje obrtniškega stanu, kaj je doseglo in kaj še hoče doseči in bo doseglo, ako se bo temu boju pridružil vse neorganizirano obrtništvo. Predvsem je treba vedeti, da so se v naše zavode, ki imajo vpliv, vgnezdili elementi, katerim je skupni boj čisto tuj in nas tako ovirajo pri našem delu, namesto da bi ravno od tam dobili pomoč in zaslombo. Jeza konzumentov zaradi draginje se obrača na obrtnika: da je predrago vino, premajhne žemlje, 1 kg mesa premajhen kos itd., nikdar pa se jeza ljudstva ne obrača na prave krivce tega zla, ki sedijo na gorkem in uživajo dohodke, ki jih mora obrtnik zanje izsesati od konzumenta, v obliki vseh mogočih doklad. Ravno kar nam oznanjajo časopisi take nove dobrote od oblastne skupščine za prihodnje leto. Pozivamo našo organizacijo «Vrhovni obrtniški svet», da prične z organizacijo velikih shodov, na katerih naj se obrtništvo pojasni proračun oblastnega odbora ter da proti tej nameri hrupno protestiramo.

Pripravljalni odbor Zveze čevljarских zadrug za Slovenijo v Mariboru je predložil velikemu županu mariborske oblasti v odobritev svoja pravila.

Obrtniško društvo na Jesenicah. Kakor smo že poročali, je obrtniško društvo na Jesenicah priredilo minuli mesec pod vodstvom agilnega predsednika g. Ivana Gogala zlet v Beljak in Celovec. V ponedeljek 5. t. m. pa so vrnili obisk

zastopniki koroškega obrtništva, in sicer podpredsednik deželne zveze obrtnih zadrug v Celovcu s tajnikom g. Franom Speiserjem, tajnik okrožne zveze v Beljaku g. Franc Sehwald ter še dva zastopnika iz Beljaka in Celovca, ki so prispele na Jesenice s popoldanskim brzovlakom, kjer so jih pričakovali zastopniki jeseniškega obrtništva gg. Višnar in Legat z g. Ivanom Gogalo na čelu. Jeseniško društvo je priredilo ob tej priliki jako prijeten večer, ki se je vršil v restavraciji agilnega člana g. Legata. Videli smo na tem večeru cvet jeseniškega obrtništva in v prijetnem razgovoru ter lahki godbi smo šele prav čutili kako močno bi bilo lahko obrtništvo v svoji organizaciji, če bi vladala v srecu našega obrtnika tako lepa vzajemnost in družabnost, kakor vlada na Jesenicah. Tudi tam rovarijo gotovi elementi proti organizaciji, toda solidarnost zavednega obrtništva je močnejša, kakor pa so politično pobarvani nasprotniki. G. Ivan Gogala je v imenu društva in jeseniškega obrtništva pozdravil goste in poudarjal v svojem nagovoru, da vodi le obrtniška solidarnost in stanovska zavest do zmage teptanega stanu. — V imenu Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani je napil gostom tajnik g. I. Kaiser, na kar se je za izredno lep večer, sprejem in pogostitev zahvalil tajnik okrožne zveze g. Franc Sehwald, ki je izročil ob tej priliki jeseniškemu društvu in Zvezi obrtnih zadrug umetniško izdelano sliko, ki predstavlja «Zunftstube» v Beljaku. Razvila se je za tem prisrčna zabava in ure so le prehitro potekale. Prihodnji dan sta si g. podpredsednik in g. Franc Sehwald ogledala še Ljubljano, kjer sta obiskala tudi tajništvo Zveze, Zbornico in muzej ter se nato preko Jesenic z ostalimi tovariši vrnila v svojo domovino. Upajmo, da so odnesli naši gostje najboljše vtise od nas.

Zveza mlinov za Slovenijo v Ljubljani je imela svoj občni zbor dne 1. septembra t. l. Zbor je vodil podpredsednik g. Jakob Zdravce iz Središča, ki je po pozdravu in otvoritvi zbora prečital pismo zveznega predsednika gosp. Frana Majdiča, v katerem le ta poroča, da odlaga dolžnosti in čast zveznega predsednika. Zvezni tajnik gosp. Zdenko Knez prečita nato zapisnik zadnjega občnega zbora in odgovarja na vprašanje g. Škerjanca o usodi kartela glede mlevnin in o vzrokih, zakaj je kartel razpadel. Nato je tajnik Knez poročal o položaju mlinarske industrije ter o delu Zveze mlinov v preteklem letu. V zvezi z debato, ki se je razvila o vprašanju sodelovanja pri strokovnem časopisu «Prvi jugoslovenski mlinarski list», je govoril gospod Zdravce tudi o tarifah ter pri tem omenil, da gre za sluzga za to, da se je mlinarska tarifa kljub vsem težkočam dosegla, v največji meri tajniku Zbornice TOI gosp. Ivanu Mohoriču, ki je s pomočjo svoje avtoritete kot član tarifnega odbora vselej delal za to tarifo. Ne samo, da jo je izvojeval, ampak jo je znal tudi v najtežjih situacijah ohraniti in v tem zmislu stoji g. tajnik še sedaj na braniku. Slovenski mlinarji so mu zato dolžni ohraniti toplo in trajno hvaležnost. G. Škerjanc priporoča, naj se strogo pazi na to, da se tarifa ne zlorablja. Govorilo se je nato o primanjkljajih pri prevozu žita in se je na predlog g. Zdravca sklenilo, da se tozadevno intervenira pri Zbornici TOI. Po blagajniškem poročilu, ki ga je podal gospod Zdenko Knez, je imela Zveza 400 Din stroškov. Sklenilo se je, da se tudi za bodoče ne uvede nobene članarine in da se stroški poravnajo iz sredstev že obstoječega fonda. Ker je predsednik g. Franc Majdič odstopil in se izjavil, da ne prevzame nobene funkcije več, se je izvolil namesto njega v odbor g. Ivan Jošt, na kar je odbor izvolil za predsednika Franca Škerjanca, za podpredsednika pa ponovno g. Jakoba Zdravca. G. Zdravce je govoril nato še o tatvinah, ki nastajajo pri prevozu žita, o volitvah članov komisij v davčne odbore in dr. Priporočal je nadalje, da se pri Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani napravijo potrebni koraki, da se mlini izločijo iz kolektivnih zadrug in da se osnuje strokovna mlinarska zadruga ali pa vsaj skupne zadruge sorodnih strok, to so aprovizacijske zadruge. Govorilo se je nato še o zavarovalnih premijah, o borznem razsodišču in o formalnostih pri upravnih sodiščih. Nato pa je po izčrpanih debatah gosp. Škerjanc zaključil občni zbor.

Mojster, ali si že pregledal kontrolno knjižico svojega vajenca?

Razno.

Odlikovanje. Naš splošno priljubljeni, agilni tovariš, načelnik Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru, g. Fran Bureš, je odlikovan z redom Sv. Save V. razreda. — Iskreno čestitamo!

Stoletnica obstoja usnjarskega podjetja gospoda Franceta Pence v Mokronogu. Ob koncu minulega meseca je praznoval g. Franc Pence, lastnik usnjarskega podjetja, 100letnico obstoja svojega obrata. Sto let je minilo dne 27. oktobra 1928., kar je njegov stari oče, blagopokojni Andrej Pence, začel v Mokronogu v skromnem obsegu izdelovati usnje. Obrat je rasel pod dedom, očetom in vnukom, pa je danes lepa in cvetoča tovarna, ki je prav pomembna za mokronoški okraj. To je redek praznik v našem gospodarskem življenju, vredno je, proslaviti ga. Lastniku g. Pencu najlepše čestitamo! Spričo važnosti tega dogodka je jubilarntu došlo dokaj čestitk. Čestital mu je tudi g. dr. Fran Windischer, generalni tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, v laskavem pismu, ki se glasi: «Ko te dni praznujete z upravičenim ponosom stoletnico obstoja svojega lepega usnjarskega podjetja, mi je prijetna prilika, stopati v krog Vaših prijateljev in spoštovalcev, pa Vam izrekati svoje prisrčne in iskrene čestitke ob tem znamenitem jubileju premišljenega in smotrene slovenskega dela. Od srca želim, da bi Vaše v stoletni izkušnji utrjeno podjetje tudi v bodoče tako uspešno delovalo kakor v preteklosti, Vam samim in slovenskim gospodarjem v ponos in veselje. Ponovno sem imel priliko na zborih naših slovenskih obrtniških gospodarjev poudarjati potrebo, da dobimo Slovenci svoje obrtniške rodbine in hiše, pa da mora biti stremljenje slovenskih gospodarjev, ustvarjati gospodarske tradicije in težiti za tem, da bodo podjetja ostajala v naših obrtniških rodbinah od roda do roda. Bog živi Vas ob tem svečanem prazniku in blagoslovi Vaše prizadevanje v prihodnosti!»

Podružnica Državne hipotekarne banke v Ljubljani sprejema od 30. oktobra 1928. dalje zopet prošnje za posojila.

Mednarodna prodajna razstava risb za moderna draguljarska in urarska dela se vrši meseca decembra t. l. v Parizu.

Ustanove za uboge onemogle obrtnike in trgovce, odnosno njihove vdove. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje za leto 1928. za uboge onemogle obrtnike in trgovce, odnosno njihove vdove več ustanov po 150 Din. Prošnje naj se pošljejo Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani do 31. novembra 1928. Priloži naj se jim od občinskega in župnijskega urada potrjeno dokazilo, da je prošilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog, oziroma, da je prosilka onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

Novi zakon o državljanstvu. V «Službenih Novinah» je razglašen novi zakon o državljanstvu. V naslednjem objavljamo najvažnejše točke novega zakona in prehodnih odredb: Vsak državljan SHS mora imeti domovinsko pravico v eni občini naše države. Tuji državljani pridobijo naše državljanstvo, če zahtevajo državljanstvo, če so stari 21 let in če so bivali najmanj deset let na ozemlju naše države, ako dokažejo odpust iz dosedanjega državljanstva, ako so neoporečnega vedenja, ako lahko vzdržujejo sebe in družino in ako jim kaka občina kraljevine SHS zjamči sprejem v domovinsko zvezo. Osebe srbske, hrvatske in slovenske narodnosti morejo dobiti naše državljanstvo, ako so bile rojene ali vsaj tri leta nastanjene v kaki občini na našem ozemlju. Prošnje za pridobitev državljanstva se vlagajo pri upravni oblasti I. stopnje. Naš državljan, ki trajno biva izven našega ozemlja ter 30 let po končanem 21. letu ni izpolnjeval nobenih obveznosti napram domovini, preneha biti državljan naše kraljevine. Z možitvijo s tujim državljanom izgubi naša državljanica državljanstvo, razen v primeru, ako po predpisih zakona moževe domovine ni pridobila njegovega državljanstva in če si je ob poroki izrecno pridržala naše državljanstvo. Državljanstvo izgube oni, ki so brez dovoljenja oblasti stopili v vojaško ali civilno državno službo tuje države ter ostali v nji kljub pozivu našega notranjega ministrstva. — Prehodne določbe ugotavljajo, da se smatrajo z uveljavljenjem novega zakona za naše državljane vsi oni, ki so po rodu in jeziku Srbi,

Hrvati ali Slovenci in izpolnjujejo pogoje iz § 12., točke 2., 5. in 6., ter so do uveljavljenja novega zakona zaprosili pri pristojnih oblasteh za naše državljanstvo. Enako pridobijo avtomatično jugoslovensko državljanstvo oni, ki so po rodu in jeziku Slovani in so nastanjeni na našem ozemlju stalno najmanj 20 let ter so do uveljavljenja novega zakona zaprosili za naše državljanstvo, nadalje oni, ki so po rodu in jeziku Slovani, ki so zaprosili za naše državljanstvo, se nahajajo v državni službi ali so pa bili po ujedinenju najmanj dve leti v državni službi ter so nastanjeni najmanj 5 let na našem ozemlju; dalje oni, ki so dne 1. decembra 1918. imeli domovinsko pravico v kaki občini, ki ni prišla v sestav naše kraljevine, vendar pa so bili v službi na našem ozemlju pri prometnih podjetjih ter drugih javnih ustanovah, ki so bile pozneje prevzete od države, če so do uveljavljenja novega zakona zaprosili za naše državljanstvo. Za izdajo spričevala o državljanstvu je treba v roku enega leta predložiti upravni oblasti I. stopnje dokaze, da so izpolnjeni predpisani pogoji. Oni, ki v tem času niso predložili dokazov upravni oblasti I. stopnje, se smatrajo, kakor da našega državljanstva sploh ne zahtevajo.

Obrtniški koledar za leto 1929.

je izšel.

Cena 13.50 Din
s poštino vred.

★

Naroča se pri
Zvezi obrtnih zadrug
v Ljubljani
Beethovnova ulica št. 10.

Znatno povečanje izvoza tudi v septembru. Generalna direkcija carin je objavila podatke o našem izvozu v avgustu, iz katerih je razvidno, da se je naš izvoz tudi v septembru znatno dvignil v primeri z izvozom v istem mesecu minulega leta. V septembru smo izvozili 447.182 ton (napram 432.630 tonam v septembru 1927. in 371.832 tonam v septembru 1926. leta) v vrednosti 692 milijonov 293.000 dinarjev (napram 582.9 milijona dinarjev v septembru 1927. in 649.2 milijona dinarjev v septembru 1926. leta). Naš izvoz se je torej povečal tako napram izvozu v septembru minulega leta kakor tudi 1926. leta, in sicer napram septembru 1927. za 109.4 milijona dinarjev ali 18.8 %, napram septembru 1926. pa za 43.1 milijona dinarjev ali 6.6 %. Po količini, ki pa za presojo ni tolike važnosti, se je prav tako dvignil naš izvoz v tem mesecu napram letu 1927. in 1926. Glavni predmeti našega izvoza v septembru so bili: pšenica (138.3 milijona dinarjev), gradbeni les (89.2), hmelj (55.8), sveže sadje (30.9), jajca (27.6), živa goveda (22.3), opij (21.2), drobnica (20.6), sirov baker (19.7), žive svinje (18), sveže meso (14.8), cement (14.3), kalcijev cijanamid (13.4), drva (12.9), kaškaviljski sir (6.9), izdelki iz lesa (6.8), predivo (6.7), sirove ovčje kože (6.6) in hrastovi železniški pragovi (6.6). Minuli mesec smo torej zopet imeli pšenico med vsemi izvoznimi predmeti na prvem mestu. Pšenice smo izvozili 5471 vagonov v vrednosti 138.3 milijona dinarjev napram 328 vagonom v vrednosti 10 milijonov dinarjev v istem mesecu minulega leta. V prvih dveh izvoznih mesecih (avgust, september) smo izvozili že 13.430 vagonov letošnje pšenice v vrednosti 338 milijonov dinarjev, dočim je lani znašal izvoz pšenice v istem razdobju le 894 vagonov v vrednosti 28 milijonov dinarjev. Napram izvozu v septembru minulega leta se je dalje dvignil izvoz hmelja (od 35.8 na 55.8 milijona dinarjev), opija (od 7.2 na 21.2), gradbenega lesa (od 78.8 na 89.2), kalcijevega cijanamida, drobnice in

otrobov. Na drugi strani pa je nazadoval izvoz živih svinj (od 58.1 na 18), jaje (od 40.4 na 27.6), goveda (od 34.7 na 22.3), turščice in drv. Razvoj našega izvoza v tekočem letu je razviden iz naslednje tabele (v oklepajih razlike napram letu 1927.): I. četrtl. 1372.5 (— 175.1) 970.0 (— 92.0), II. četrtl. 1314.6 (— 143.7) 1077.9 (+ 4.9), mesec julij 493.8 (+ 8.8) 405.2 (+ 28.6), avgust 693.8 (+ 164.2) 445.4 (+ 136.8), september 692.3 (+ 109.4) 447.2 (+ 14.6). Dočim je v prvem polletju znašal primanjkljaj našega izvoza napram lani 318.8 milijona dinarjev, imamo v tretjem četrtletju napram lani že višek od 282.4 milijona dinarjev, tako da se je skupni primanjkljaj našega izvoza napram lani v prvih treh četrtletjih zmanjšal na 36.4 milijona dinarjev, kajti v prvih treh četrtletjih t. l. smo izvozili po vrednosti za 4566.9 milijona dinarjev napram 4603.3 milijona dinarjev v istem razdobju minulega leta; po količini pa smo izvozili 3.35 milijona ton napram 3.25 milijona ton v prvih treh četrtletjih minulega leta. Po količini je naš izvoz v tem razdobju že večji kakor lani.

Industrija mesa v Argentini. Živinoreja je kljub razvoju poljedelstva najvažnejši faktor argentinskega gospodarstva. V tako zvanem kolonijalnem času so gojili živino samo radi kože. V prvi polovici prejšnjega stoletja so začeli izrabljati tudi meso s tem, da so ga solili in sušili. Okrog leta 1880. so začeli živo živino eksportirati. Skoro ob istem času so začeli izvažati zmrznjeno meso. Leta 1890. so se angleška pristanišča zaprla argentinski živini radi kuge na gobcu in parkljih. Od tega časa dalje je prenehal izvoz žive živine; od tedaj tudi izvažajo le zmrznjeno meso (goveda «tipo frigorifico»). Isto kakor pri govedoreji, se je izvršilo pri ovčereji, ki se je začela lepo razvijati v centralnih provinciah in v južnih teritorijih (v Patagoniji). Sprva so jo gojili predvsem radi volne, pozneje so začeli tudi izrabljati meso. Meso so začeli soliti v tako imenovanih solarnah ali soladerih. Glavni sedež argentinskih soladerov je provinca Entre Rios s sosedno provincijo Corrientes. Oddajali so osoljeno meso zlasti v Urugvaj in v Južno Brazilijo. Najvažnejši soladeri so: Colon, Santa Elena, Concordia, Treitas, San Antonio, San Jowier v provinciji Entre Rios. Pozneje so začeli izdelovati mesni ekstrakt in izrabljati vse odpadke pri klanju. Iz 32 kg mesa se napravi 1 kg ekstrakta. Vol težek 160 kg («tipo soladero») da 4 do 5 kg mesnega ekstrakta. V severnih pokrajinah uporabljajo le govejo živino za mesni ekstrakt, dočim v južnih (v Patagoniji) tudi ovce. Za časa svetovne vojne so začeli izdelovati mesne konzerve, torej kuhano meso v konzervah. Začeli so iz kuhanih kosti in mesnih ostankov (pljuča, srce, obisti, jetra) izdelovati koncentrirani bouillon in mesno moko. Kože navadno osole in jih take razpošiljajo po svetu. Mozeg iz kosti uporabljajo za mast, kosti pa zmeljejo v moko. Eksportirajo tudi rogove, parklje in repe. Kri posuše in jo uporabljajo za gnojilo. Francoski inženjer Charles Tellier je prvi konserviral meso s pomočjo suhega mraza. Leta 1876. je na parniku «Le Frigorifique» prepeljal meso iz Francije v Buenos Aires in Montevideo. Bilo je užitno. Angleži so hitro izrabili novost in začeli l. 1880. izvažati jag-njetino iz Avstralije in nato meso iz Argentine. V desetih letih so nastali frigorifiki (mesne tvornice): Las Palmas, La Blanca, C. Swift in La Plata, Smithfield, F. Wilson, F. Armour, Anglo-Sudamericano, F. Artigas. Vsi ti frigorifiki so akcijska društva. Zmrznjeno meso razpošiljajo v Kanado, Urugvaj, Brazilijo, Novo Zelandijo, Avstralijo, Južno Afriko in v še nekatere druge dežele.

Konkurzi v Italiji. Razmere v notranji trgovini niso zdrave. Prisilne mere glede cen i. dr. ne morejo ugodno vplivati na normalni razvoj. Zato se tudi ne čudimo, če čujemo, da se število konkurzov množi kakor še nikdar. Veliko število konkurzov si razlagajo v Italiji kot proces čiščenja, v katerem polagoma izginjajo vsa ona podjetja, ki nimajo pravih predpogojev za uspešen razvoj, katerih obstoj torej ne odgovarja vsem potrebam proizvodnje in tudi gospodarskega življenja sploh. V mesecu maju t. l. je znašalo število konkurzov povprečno 35 na dan. V primeri z aprilom se je sicer pomnožilo povprečno za en konkurz na dan, toda je nižje nego v ostalih mesecih letošnjega leta. To bi pomenilo, da je začelo število konkurzov iti navzdol. «Vsekakor pa je — pravi list «Sole», po katerem posnemamo gornje podatke — propadanje podjetij še vedno zelo veliko in na stotine in stotine firm se vsak mesec izloči iz gospodarskega življenja dežele. Ta neodklonljivi proces

čiščenja pa mora iti svojo naravno pot dalje kljub žrtvam, ki jih povzroča prizadetim posameznikom. To je tudi mnenje načelnika vlade, kateri je označil to čiščenje kot usoden in dobrodejen zlom pomanjkljivih podjetij ter ga postavil med najaktualnejše elemente nagle in končne rešitve gospodarske krize. Brez dvoma pospešujejo konkurzi proces čiščenja nezdravih razmer, vendar pa ne sme to «čiščenje» napredovati s tako naglimi koraki, ker bi moglo sicer postati usodno za celokupno trgovino.

I Z J A V A.

Podpisani Anton Omerza obžalujem svoj nastop na občnem zboru v občinski posvetovalnici napram Ludviku Slanšku, mizarskemu mojstru v Krškem, sosebno očitek, da ga namenoma ni Slanšek kot predsednik zadruge vabil k občnemu zboru.

Krško, dne 11. septembra 1928.

Anton Omerza, čevljar v Krškem.

AVGUST AGNOLA

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal in šip. Kompletne opreme za gostilne, restavracije, hotele, kavarne in bare.

Luksuzni predmeti.

Stavbno in umetno steklarstvo.

Telefon 2478

LJUBLJANA
Dunajska cesta 10

Telefon 2478

Delniška glavnica:
Din 50,000.000--

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta

Skupne reserve: okrog
Din 10,000.000--

Podružnice in agencije:

Brežice Celje Črnomelj Gorica Kranj Logatec Maribor Metković Novi Sad Novo mesto Prevalje Ptuj Rakek Sarajevo Slovenj-gradec Trst Split

Brzjavni naslov:

BANKA LJUBLJANA

Telefon št.: 2261, 2413, 2502, 2503 in 2504

Priporočajo se za vse
bančne posle

Telefon
štev. 2046.

USTANOVLJENO LETA 1889.

Poštni ček
10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Ljubljana, Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja
nad 300 milijonov
dinarjev.

Stanje vložnega denarja
nad 1200 milijonov
kron.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge protl dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

O B R T N A B A N K A
v Ljubljani

Centrala: Kongresni trg 4.

Podružnica: Ljutomer

Telefon št. 2508

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše, vezane vloge po dogovoru primerno višje.

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

DOVOLJUJE POSOJILA NA MENICE IN KREDITE

V TEKOČEM RAČUNU VSEM KREDITA

ZMOŽNIM OSEBAM IN TVRDKAM

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50. (v lastnem poslopu)

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2458, 2805 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

L. Mikuš

tvornica dežnikov

Ljubljana

Mestni trg 25

Ustanovljeno 1889.

Skrbno izdelovanje!

Največji izbor!

Najnižje cene!

Preobleke!

Popravila!

Ph. Mr. R. Sušnik

Lekarna pri „Zlatem jelenu“

Moderno urejena lekarna, zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil, kirurških in toaletnih predmetov. Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno po predpisih. Oblastveno koncesijonirana oddaja strupov. Poštne pošiljke obratno.

LJUBLJANA, Marijin trg

Telefon števil. 2115.

U G O G R A B E R

elektrotehnične potrebščine na veliko
ZAGREB, TRG KRALJA PETRA 4^B

Brzjavke:

ORION ZAGREB

Telefon:

INTERURB. 17-10